

Pestprotocol Basisschool De Schakel

Inleiding

Dit document is richtlijn voor het pestprotocol van de Schakel. Er wordt een basis beschreven waarop de school handelt. Het doel van het pestprotocol is, om zo goed mogelijk te handelen wanneer pesten zich voordoet. Want het is niet haalbaar om pesten in zijn geheel uit te bannen. Veel belangrijker is het, hoe ermee om te gaan wanneer we merken dat het gebeurt.

Definitie: Wat is pesten?

Het is verstandig om allereerst het begrip te definiëren. Immers om tot een aanpak te komen, moet over hetzelfde onderwerp gesproken worden. En er valt wel enig onderscheid te maken in de betekenis van dit begrip.

We spreken over pesten, als er sprake is van iets wat systematisch gebeurt.

Wanneer zich incidenteel iets voordoet, spreken we van plagen. Er is bij pesten altijd sprake van een machtsverschil. Of de pester behoort tot een groep, waardoor hij/zij sterker staat dan de gepeste eenling. Ook kan de pester in hoger aanzien staan dan de gepeste. Dat maakt dat pesten een dreigend karakter heeft, in tegenstelling tot plagen. Tevens wordt er schade aangebracht bij de gepeste persoon; dat kan zowel fysiek als psychisch zijn. Als laatste criterium stellen we, dat de gepeste niet weerbaar is. Dit sluit vaak dicht aan bij het eerder vermelde machts-element. In geval van pesten kan de gepeste zich dus niet verweren tegen wat hem overkomt.

Kinderen kunnen elkaar op verschillende manieren pesten. De pesterijen vallen in verschillende categorieën in te delen. Ten eerste is dat **pesten door woorden**.

Pesten met woorden kan op verschillende manieren gebeuren:

1. vernederen
2. schelden
3. dreigen
4. uitlachen
5. bijnaam gebruiken in plaats van de echte naam
6. gemene briefjes schrijven

Ten tweede kunnen kinderen elkaar **lichamelijk pesten**. Hierbij kun je ook weer aan verschillende dingen denken:

1. trekken aan kleding, duwen, sjorren
2. schoppen en slaan
3. krabben, bijten en aan haren trekken.
4. met wapens: messen, stokken
5. door achtervolging enz.
6. achterna lopen, opjagen
7. in de val laten lopen, klem zetten
8. opsluiten.

Ten derde kan een kind gepest worden door middel van **uitsluiting**. Denk hierbij bijvoorbeeld eens aan de volgende gedragingen:

1. doodzwijgen; niet reageren op wat het kind doet of zegt, niet tegen hem/haar praten.
2. uitsluiten; het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Ten vierde is er nog een manier van pesten die niet zo direct is. Wellicht dat mensen daarom in eerste instantie niet zo snel geneigd zijn hier meteen aan te denken. De pesters **stelen dan van de gepeste en/of vernielen zijn/haar bezittingen**:

1. afpakken van kledingstukken en andere spullen.

2. beschadigen van spullen: kliederen op boeken, schoppen en gooien met een schoeltas, banden lek steken.

Ten vijfde is er nog een andere indirecte manier van pesten. Deze manier blijft vermoedelijk nog wel het beste verborgen voor de buitenwereld.

Wij duiden hier op afpersing:

1. dwingen om geld of spullen af te geven.
2. dwingen om iets voor de pesters te doen: geld of snoep meenemen, een klus opknappen.

Tot slot is er het **digitaal pesten**. Een ontwikkeling die in de laatste jaren tot stand is gekomen. Vanzelfsprekend hangt dat samen met de modernisering van de samenleving.

Omdat het zo actueel is, nemen we ook dit onderdeel in het protocol op. Gezien de recente opmars, hebben we als school nog weinig ervaring in het omgaan met deze problematiek. Ook binnen deze categorie kun je weer aan verschillende gedragingen denken:

1. opzettelijk een virus versturen
2. iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail of per WhatsApp.
3. iemand hacken
4. foto's van iemand op internet zetten zonder toestemming.
5. iemand een dreigmailtjes of dreig-appjes sturen
6. kwaad spreken over anderen op WhatsApp

Regels en afspraken / preventie

Om pesten op school zoveel mogelijk te voorkomen, is het raadzaam om regels te hanteren. Die maken al deel uit van de algemene schoolregels. Toch nemen we die nog eens op in dit onderdeel van het protocol. Op die manier tonen we aan, wat er op preventief vlak aan deze problematiek wordt gedaan. In plaats van enkel curatief te werk te gaan.

De regels zijn opgedeeld in verschillende categorieën zoals 'gangregels, klassenregels, pauzeregels, etc. "Hoe klein ook; het is de bedoeling dat er een preventieve werking van uitgaat.

- van de kinderen wordt gedurende de schooldag verwacht, dat zij zich rustig gedragen op de gangen en in de klassen (niet rennen, niet schreeuwen).
- van andermans bezittingen blijf je af; tenzij je er toestemming toe hebt.
- bij grote beschadigingen wordt er door school contact opgenomen met thuis.
- in iedere klas hangt een lijst met belangrijke klassenregels en/of afspraken.
- kinderen melden het bij hun leerkracht, wanneer ze ruzie hebben.
- ook als je iets anders wat een andere leerling doet niet fijn vindt, meld je dat bij de juf of meester.
- slaan, schoppen, schelden, of welke vorm van geweld dan ook, tolereren we op school niet.
- aan het overtreden van een schoolregel is een sanctie verbonden. (Sommige kinderen kunnen behoefte hebben aan een overzicht van welke sanctie bij welke overtreding hoort).
- ouders worden ingelicht als hun kind een schoolregel flink en regelmatig heeft overtreden.

Signalering

De school wil vanzelfsprekend zo snel mogelijk ingrijpen wanneer er sprake is van pesten. Er gaat echter nog een stap vooraf aan het reageren op een dergelijke situatie en dat is het signaleren van het probleem. Hieronder zijn concrete aandachtspunten geformuleerd waar een leerkracht op kan letten, wanneer hij/zij een vermoeden heeft van pesten. Het voldoen aan één van die punten wil nog niet zeggen dat er daadwerkelijk gepest wordt. Pas wanneer er aan meerdere punten voldaan wordt, kan dat een indicatie zijn van een probleem of het op termijn ontstaan er van.

- regelmatig de pauzes alleen doorbrengen.
- in de pauzes in de nabijheid van de pleinwacht blijven.
- kind komt altijd te laat om nog aan een spel mee te kunnen doen.
- in de pauzes binnen willen blijven.
- afwijzende reacties van de andere kinderen, wanneer hij/zij een idee oppert.
- er wordt veel geroddeld in de klas.
- andere kinderen praten negatief over familieleden van het kind.
- andere kinderen hebben vaak commentaar op kleding, rugzak, etc. van het kind.
- er wordt feller gereageerd op een fout van dit kind, dan op fouten van andere kinderen.
- het kind wil niet meer naar school en voelt zich ziek.
- het kind is gauw boos of prikkelbaar.
- het kind wordt niet meer uitgenodigd voor verjaardagsfeestjes van klasgenoten, of om te komen spelen.

Aanpak

Op het moment dat er geconstateerd wordt dat er daadwerkelijk sprake is van pesten, moet daar dus op geanticipeerd worden. Het hele team weet wat er in een dergelijke situatie te doen staat; we hebben gezamenlijk voor een bepaalde probleemaanpak gekozen:

Vijfsporen – beleid

Dit beleid richt zich op alle 5 de betrokken partijen die er zijn in gevallen van pesten. Allereerst is er een gesprek met en ondersteuning voor het kind dat gepest wordt. Maar er wordt ook gesproken met de pester, die ook redenen zal hebben om dit ongewenste gedrag te laten zien. Wanneer er sprake is van pesten, is er dus altijd een klein groepje dat daarin het voortouw neemt. Zij beïnvloeden andere kinderen tot meelopen; die kinderen worden de middengroep genoemd. Die kinderen moeten weten dat zij bijdragen aan het onrecht. Zij kunnen aangemoedigd worden om zich zelfstandig op te stellen in plaats van mee te pesten. Dan zijn er de leerkrachten, die ook een partij in het geheel zijn. Samen vormen zij een blok en letten zij op ongewenst gedrag, waar dan ook in de school.

Tot slot richten we ons ook op de ouders van de kinderen. Uiteindelijk zijn zij verantwoordelijk voor het gedrag van hun kind en zij moeten daarom weten hoe om te gaan met de rol van hun kind. Daarom is het belangrijk om ze op de hoogte te brengen van wat er op school gebeurt. Pesters kunnen aangesproken worden op hun gedrag en het gepeste kind kan ondersteuning krijgen.

No blame - aanpak

Deze aanpak richt zich niet op de individuele partijen, maar veel meer op het geheel. Je zou kunnen zeggen dat er interventies in het systeem worden gedaan. In de groep wordt aangeleerd om op een "volwassen" manier met verschillen en conflicten om te gaan. Er wordt geen aandacht besteed aan een schuldvraag. De aandacht is gericht op het laten zien van positief gedrag. Ieder mens, elk kind, heeft een bepaalde behoefte aan macht. Als je die hebt kun je daar op verschillende manieren mee omgaan. Tijdens deze methode wordt gestimuleerd om die macht positief te gebruiken, door ruimte te laten voor onderlinge verschillen. Je kunt je positief onderscheiden in de groep door het bijvoorbeeld op te nemen voor iemand die gepest wordt.

Aanpak:

- het voorval wordt, binnen de groep, besproken en ook uitgesproken.
- indien dit niet mogelijk is omdat de gemoederen verhit zijn, wordt het "leidraadformulier pesten" gehaald bij de directeur en wordt schriftelijk melding gedaan, door beide partijen, van wat er zich heeft afgespeeld. Dit formulier is er voor alle betrokkenen. Het gesprek daarna vindt plaats met de directeur. Hij spreekt met de partijen het gebeuren door en tracht tot een oplossing te komen.

Zero tolerance – beleid

Bij het zero tolerance-beleid wordt de pester vrijwel meteen aangepakt, bij het minste vermoeden dat hij of zij andere kinderen pest. Daarop volgen meestal sancties en worden ouders onmiddellijk ingeschakeld. Het is bedoeld om de pesters zoveel mogelijk te ontmoedigen om dergelijk ongewenst gedrag te laten zien.

We vinden het van groot belang om regelmatig momenten van evaluatie in te passen, om na te gaan welke aanpak op een bepaald moment het beste werkt. Ondanks dat we in grote lijnen houvast hebben aan een bepaalde aanpak blijft elke situatie maatwerk. Soms passen we het plan van aanpak enigszins aan naar aanleiding van een bepaald evaluatiemoment.

Vertrouwenspersoon

Met name voor het kind dat gepest wordt, hebben we vertrouwenspersonen binnen de school. Bij ons op school is dat juf Divina van Essen. Bij haar kan het kind terecht, wanneer zich vervelende situaties voordoen. Het kind kan hierin het beste zelf een keuze maken, tenzij het anders aangeeft. Op die manier zal het kind kiezen voor de persoon waarmee het zich het meest vertrouwd voelt; waardoor het makkelijker kan praten over de situatie die zich heeft voorgedaan. Bovendien voorkomen we op die manier dat er één persoon gaat fungeren als contactpersoon bij pesten. Kinderen krijgen dat na verloop van tijd in de gaten. Als een kind dan gepest wordt, kunnen de pesterijen daardoor nog verder uit de hand lopen. Dit dient te worden voorkomen.

Tevens blijft de contactpersoon goed op de hoogte van de gemoedstoestand van het gepeste kind. De interventies die we als team doen, moeten ook het gewenste resultaat hebben. En dat is op deze manier makkelijker na te gaan. Eventueel is het daardoor mogelijk om dan tijdig bij te sturen.

Bijlage 1

Leidraadformulier pesten	
Wat is er gebeurd?	
Is het pesten of is het plagen?	
Wanneer is het gebeurd?	
Wie waren erbij? Wie zagen het?	
Hoe loste je het op?	
Hoe had je het anders kunnen oplossen?	

Bijlage 2

Uitgewerkte aandachtspunten

....voor de leerkracht:

1. bouw een goed contact op met de gepeste.
2. bevestig de gepeste in wat hij goed doet.
3. ga na of een ander kind in de klas, met een hoge sociale rangorde (populair), en communicatief begaafd, de gepeste tijdelijk wil ondersteunen (helper).
4. neem de sociale interacties met het kind door, bijvoorbeeld: "Je reageerde zo op.... Wat gebeurde er daarna en was je daar tevreden mee?" Als een kind niet tevreden was met de reactie van een ander, dan kun je vragen: "Hoe had je het anders kunnen doen?" Laat de gepeste dit verhaal vertellen alsof het een film is, waarnaar je samen kijkt.
5. help de gepeste

....voor het (gepeste) kind:

1. besef, dat ieder mens belangrijk is, jij dus ook
2. vertel aan je ouders dat je gepest wordt, of aan een oom, tante, enz, maar praat erover!!
3. je kunt ook de kindertelefoon bellen: 0800 – 0432
4. als je op school gepest wordt, ga dan praten met een leerkracht die jij vertrouwt en waarvan jij denkt dat die jou kan helpen.
5. als je gepest blijft worden, ga dan dan aankaarten (of je ouders) bij de groepsleerkracht en als dat niet helpt bij de directeur
6. leg een dagboek aan. Hierdoor schrijf je de ellende een beetje van je af en je kunt bij andere mensen aantonen wanneer wat waar gebeurde.
7. ga na wat je leuk vindt op deze school en schrijf dat ook op.
8. als je ook buiten de school gepest wordt, door leerlingen van je eigen school, meldt dat dan ook op school.

....voor ouders en leerkracht:

1. bouw een goed contact op met de pester.
2. bevestig de pester in wat hij goed doet.
3. laat de pester ervaren dat je hem als mens mag, en dat je de gepeste ook mag.

4. maak de pester duidelijk, dat zijn gedrag leidt tot ernstige problemen en dat je dat op zich jammer vindt, omdat je hem als mens aardig vindt.
5. ga samen met de pester na, waarom hij pest.
6. maak de ouders van de pester duidelijk, dat pesten niet wordt geaccepteerd, ondanks het feit dat hun kind best aardig is.
7. maak duidelijke afspraken met de pester, inzake pestgedrag. Beloon goed sociaal gedrag, en bestraf pestgedrag. Bespreek dit gedrag en vraag hoe het anders kan.
8. accepteer nooit lichamelijk geweld! Geef daarvoor straf en leer het kind nieuw gedrag aan, bijvoorbeeld: problemen oplossen via de stopmethode. Hierdoor heeft de pester geen enkel excuus meer om geweld te gebruiken en leert hij anders omgaan met het oplossen van problemen. Tevens is het zinvol de ouders van een pester duidelijk te maken, dat geen enkele vorm van geweld door de beugel kan. De leerkracht mag eisen van de ouders, dat zij hun kind dat goed duidelijk maken.
9. help de pester via de groepsaanpak.

...voor het (pestende) kind:

Wat je kunt doen om met pesten te stoppen en om populair te blijven of zelfs te worden:

1. beslis gewoon voor jezelf: ik stop vandaag met pesten.
2. loop naar diegene(n) die je vaak gepest hebt en zeg gewoon: "Vanaf vandaag pest ik je niet meer, doe!" En loop dan gerust stoer weg, want dan ben je ook echt stoer!
3. als iemand nog wat wantrouwig kijkt, is dat niet gek natuurlijk. Men vertrouwt je nog niet helemaal, want dit verwachten ze niet van jou; dat je stopt met pesten.
4. maar ga gerust nog een stapje verder. Als iemand je aankijkt zeg je "hoi" , of iets dergelijks, of je geeft een knikje, of je grijnst even vrolijk naar degene.
5. je moet dit wel even volhouden hoor; maar na een maand zullen de anderen begrijpen, dat je een leuk en aardig figuur bent geworden. Je zult er vrienden bij krijgen en je oude vrienden moeten misschien nog even aan je wennen. Het kan best zijn, dat je oude vrienden nog willen dat gaat pesten, maar maak hen maar met de nodige humor duidelijk dat je daarmee bent gestopt.
6. je hoeft natuurlijk niet direct vrienden te worden met diegene die je vroeger pestte, maar als je niet pest ben je al hartstikke goed bezig.